

Posudek Balarin

Oponentský posudek o disertační práci Jana Balarina s názvem

„Kolektivní ochrana práv v civilním soudním řízení“

I. Předmět posudku

Předložená disertační práce má celkem 237 stran, samotný text práce je členěn do devíti částí, práce dále obsahuje bibliografické údaje a abstrakt v češtině a angličtině.

II. Hodnocení práce

1. Téma a cíl práce

Téma práce, tj. ochrana kolektivních práv v procesu, je vrcholně aktuální záležitost. To se netýká jen českého práva. Jde o proces společný všem právním řádům západní tradice. V důsledku společenských změn vzniká totiž potřeba speciální ochrany vyžadující zvláštní instituty, neboť ochrana zájmů vzniklých v masové společnosti, nemůže být dosavadními mechanismy dostatečně zajištěna. Proto vznikají specifické instituty a postupy, jež se snaží dostat tomuto novému úkolu. Tento jev, resp. trend se v západních společnostech projevuje již desítky let. U nás však dosud nebyl monograficky komplexnějším způsobem zpracován. Tomu odpovídá i mizerná situace v pozitivním právu. Z tohoto důvodu je práce kandidáta záslužným počinem.

Již méně záslužnou je okolnost, že čtenář bohužel nemůže v díle najít základní cíl, jehož chce autor dosáhnout. Ten je zřejmé pouze implicitně a čtenář to zjistí až samotným čtením textu práce. U vědecké (výzkumné) publikace by však (na rozdíl

od jiných žánrů) autor měl na samém počátku výslovně uvádět cíl svého snažení.

2. Metoda práce

Na rozdíl od právě řečeného je překládané dílo na tom metodologicky podstatně lépe. I když autor svůj přístup k zpracování popisuje v úvodu relativně obecně, obsah práce potvrzuje zcela výjimečný cit pro metodologické uchopení tématu. Snad jen ekonomická analýza by byla ještě žádoucí. Ocenit je třeba především jeho extralegální východiska (definice zájmu v právní filozofii a sociologii - str. 24-28), příkladný příklon k metodě srovnávací, čistou a přesvědčivou exegeze, schopnost vystižení hlavních faktorů problematiky apod.

3. Používání pramenů

I tuto v podstatě metodologickou rovinu autor bezpečně ovládá. Přesvědčuje o tom především velmi bohatá pramenná literatura, se kterou, na rozdíl od jiných autorů, skutečně pracuje a věnuje jí kritickou pozornost. Opět na rozdíl od mnohých prací tohoto druhu se zabývá i nejnovějšími příspěvky literárními a dokonce, což opět nebývá zvykem, rozebírá i zahraniční judikaturu.

4. Hodnocení obsahu práce

Autor přesvědčuje o tom, že je schopen analytického myšlení, když zkoumá jednotlivá řešení ochrany kolektivních práv. Správně, i když poněkud pozitivisticky, přistupuje ke kategorizaci ochrany a sleduje ji po stránce její realizace. Bohužel ne všechny možné projevy relevantního porušení práv pojal do své studie. To by zřejmě bylo na újmu

srozumitelnosti a zejména čtivosti s ohledem na značný rozsah práce. Vysoko je ovšem třeba hodnotit analýzu charakteristických, klíčových prvků kolektivního procesu. V zásadě správný je přístup ke klasifikaci ochrany na skupinová a reprezentativní řízení.

Lze souhlasit i s analýzou jednotlivých klíčových momentů ochrany kolektivních práv (94-126).

Velmi cenná je kapitola šestá, ve které nejen popisuje, ale podrobuje analytickému zkoumání pozitivně právní úpravy ochrany kolektivních zájmů ve vybraných - nejvýznamnějších jurisdikcích.

I vytknout lze několik věcí. Autor především, což je poplatné hned zpočátku kritizovanému nedostatku, nedospěl k vlastnímu řešení, tj. modelu, který by hodlal prosazovat např. ve formě pozitivněprávní úpravy v České republice. I kritika pozitivní úpravy české jurisdikce (kapitola 7) není zcela přesvědčivá. Vyústění celé práce, kterým by měla být osmá kapitola (189-205) a závěr práce (206-207) patří bohužel ke slabším pasážím celé práce.

Stejně tak oponent postrádá kritické hodnocení samotného institutu kolektivní ochrany práv, a to zejména z hlediska ochrany základních lidských práv. Pasáž, která se s tímto problémem snaží či naznačuje vypořádat (35-36), není příkladem vrcholného umění autora.

5. Terminologie

Příkladná však je terminologická erudovanost autora. Poradil si, až na výjimky, o kterých bude ještě řeč, s relativně velmi složitou a ne zcela důslednou uplatňovanou

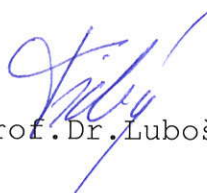
terminologií, a to i v zahraniční literatuře. Výjimkou, kterou je třeba vytknout a nad kterou by se měl autor zamyslet, je pojem „spolková žaloba“ a mezinárodní právo kolektivního procesu (114 a násl.). V druhém případě autoru nepochybně jde o mezinárodně právní ochranu kolektivních zájmů a nikoliv o mezinárodní právo veřejné této ochrany, k čemuž svádí uvedený termín.

III. Závěr

Práce, jak již řečeno, je velmi kvalitní rozsáhlejší studií o závažném problému procesní ochrany kolektivních zájmů v české právní literatuře. Jde o dílo, které si zasluhuje pozornost a jež přesvědčuje čtenáře o velmi rozsáhlé a hluboké znalosti autora zpracované problematiky.

Oponent proto navrhuje provést její obhajobu.

V Praze dne 8.2.2011

Prof. Dr. Luboš Tichý